

BISERICA ȘI ȘCOLA.

oie bisericească, școlastică, literară și economică.

Eșe odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul abonamentului:

Prețul inserțiilor:

Correspondențele să se adreseze la Redacțiunea dela

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 8 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. și mai sus 5 fl. v. a.

„BISERICA ȘI ȘCOLA“

Iar banii de prenumerațiune la

— „Tipografia diecesană în Arad.“ —

Mominte interesante din istoria Episcopiei Aradului.

După ce s'au înființată la anul 1812 preparandia în Arad, avându noi acolo profesori renumiți în persoanele lui Mihuta și Iorgoviciu, cu acestul se deștepta interesarea că ar fi bine să se ca și o alta școlă mare aici pentru clerici. Era episcopu în Arad Pavelu Avacumoviciu. De și împăratul Franciscu I. nu era neamicul culturii români nu avea mijloce de susținere, și așa populu se vedea a fi departe de realizare, apoi întreveni la anul 1815 și mórtea Episcopului. Nu se deplini scaunul eppescu vacantu din mai multe cause, ci denumira numai administratori provisorii. După mórtea Episcopului primul administratoru fu archimandritulu Monastirei Hova: Antonie Grafu Brancoviciu; acestu omu micu nu făcea bunu pentru români. La a. 1816. junse de administratoru archimandritulu Monastirei Racovita: Procopie Boliciu. Acesta de și erbu încarnat, se vede a se fi interesat de mórtea diecesanilor sei; căci în ședința Consistorială diu 18 Octomvre 1816 arată cum multe parochii fiindu vacante care nu se pot deplini în cauza că nu sunt indiviđi apti spre chemarea preotească, luă inițiativa, ca Consistoriulu să șereuleze că toți aceia cari voescu a primi stadiu preotescu — să mergică la protopopulu tractatulu ori în altu locu unde ar fi școle, și se întete acolo celea ce sunt de lipsă pentru unu preot, adeca: tatalu nostru, credeulu, născătorea, și poruncile lui Ddeu. Acestu cursu se vedea încâtva a fi analogu cu celu diu 1802, sistemizat de cătră Episcopul Avacumovici, după care fie care preot în lunele: Octomvre, Novembre și Decembre trebuia se mergică la Arad, ca acolo se luvețe rugăciunile, cântarea și tipicul, éra care nu putea participa în aceste luni, trebuia se mergică în lunile: Ianuariu, Februariu și Martie. Dela anul 1812. decând se înființă în Arad

preparandia română, — români începura a se mișca mai liber dar numai în cele bisericesci; trimiseră ei pe Moise Nicora îndată după mórtea Episcopului Avacumoviciu la împăratulu ca în numele românilor să ceră episcopu pentru Arad de naționalitate română și să li se concedă a si înființa școlă clericală în Arad. Impăratulu Franciscu I. le și denumi de administratoru numai, pe Episcopulu Pacrațului Iosifu Putnicu la anul 1818 cugetându că va molcomi prin acésta denumire spiritele românilor, de órece se vorbea că Putnicu ar fi român de origine, apoi mai cugeta împăratulu ca prin acésta provisiune să țină în suspensă cauza, până va vedé cum se vor decide plânsorile românilor subșternute prin Nicora.

Denumirea lui Putnicu era cât de nimerită pentru români, căci în denumirea lui se vedu sórele dreptății pe orizonulu celu turburat alu românilor; 11 ani a ținutu în drépta sa acest Episcopu toiagul Eparchiei nóstre și se póte dice, cu demnitate. Indată ce ocupă scaunulu Archierescu vedind că n'are preoți prin cari se susțină vada bisericeii sale, prin Archi-episcopulu și Metropolitulu din Carlovețu Stefanu Stratimiroviciu influință la guvernulu țerii și la însuși împăratulu, ca să rezolveze cu succesu cererea românilor de-a înființa în Arad pentru ei școlă clericală.

Metropolitulu sêrbescu pe acelu timpu era ocupat cu unu asemenea planu de cultură, adeca: cerea dela guvern a înființa asemenea școlă și pentru diecesele serbesci Timisoara și Verșetu. Impăratulu sub 30 Ianuariu 1822 incuviință cererea Metropolitului serbescu și pentru Aradani, ordinându ca în 1. Noembrie a acelu anu să se deschidă în Arad școlă clericală, cu doi profesori pentru studiile reale și alu 3-lea pentru cantu, cea ce să și întemplă; atunci ordină Episcopulu în conțelegere cu Consistoriulu ca dela 1 Noembrie să se póte în tóte bisericile tasuku

alū II-lea sub numirea de clericalū, care și adī are același scopū. Vedīndū Episcopulū cā scopulū e realizatū, dar lipsescū mijlocele de susținere, sub 1 Octomvre 1822 adecā nainte cu o lună de începerea școlei clericale, emite o pastorală cātră clerū și întregulū poporū alū eparchiei, veduvite, în care cu multū zelū și cu atāta elocință definiiază menițiunea școlei, și îi provocā ca se contribuiascā fiecare creștinū românū, la înființarea unū fondū din care să se sustēnă acestū institutū de cultură, de osebi lēgā la inima fiescēcārui preotū ca se spunā și se capaciteze pe credincioși să concurgā cu obolulū lorū la acestū fondū.

Episcopii anteriori erau quasi numai niște expeditori ai ordinațiunilor și Intimatelor împărătesci, — acesta însă a fost un adevărat părinte care mult s'a interesat de sōrtea supușilor sei; la 26 Oct. 1820. emisă o pastorală fōrte instructivă cātră eparchiei sei întărīndu-i întru credința strămoșascā punēndu-le în nainte mai multe exemple și doveđi din S. scripturā; totū în acelū anū trimite alta pastorală, arātāndū preoților cā ce însemnā a fi preotū? muștrāndu-i pentru faptele lorū cele rele și pentru portulū lorū inconvenientū cu chemarea unū preotū; cu unū cuvēntū acestū venerabilū părinte și-a pusū sufletulū, pentru oile sale.

Disciplina la preoți era fōrte asprā; decā cineva cădea în vreunū pēcatū de și ne însemnatū — era cāt de aspru pedepsitū. Unū preotū cu numele Mihailū Nemeșū parochū în Cintelū [protop. Chișineului] pentru cā au grapatū bucatelile sale într'o Duminecā după mēdēđi de și a fostū preotū onoratū și ne pedepsitū — elū au fostū judecatū la arestū de 15 zile; preoții din Tauti (protop. Vilagoșului) Danielū, Ioanū și Teodorū Pleșū pentru macularea protocolorū matriculare la anulū 1826 fuserā lipsiți pentru totdeauna dela preoție; Sava Popoviciū și Ioanū Jacoșū din Sāmbāteni (protopres. Aradului) pentru amestecū în trebi comunale, îndemnāndū pe poporenī, se destitue pe notariū — la nisuința Vice-spanului Ioanū Vāsārhelyi la a. 1826 fuserā judecați la trei luni de arestū în carcerulū Comitatusū. Aci lucraū civilii cu legile lorū de multe ori numite, „canōne și rendueli împărătesci“. Erā ce se atinge de Episcopū și Consistoriū, nici elū nu permitea multe preoților sei, așa: decā vreunū preotū mergea la vreunū tērgū și-si māna elū singurū boii la carū, seū caii la cocia, ori își vindea însuși bucatelile sale era pedepsitū; elū trebuia se ședā în prējma bucatelorū numai — darā să nu le vindā însuși; decā să bāga în cutareva șatrā ca se mance — se pedepsea și încă aspru.

Se mai dogenea aspru și de multe ori se

și pedepsea acelū preotū, care a casā nu purta respective nu umbra în reverendā, ei în vestiminte civile, reflectāndu-se cā așa preotū are asemānarea unū jidanū; care preotū lipsea dela bisericā de și la aceeași bisericā ar fi fost multī, — nu scāpa de pedepsā.

Preotulū Nicolae Teleceanū din Covasina (protop. Vilagoșului) pentru cā mai nainte a fostū neguțatoriū de vinū și rachie, apoi a scrisū la împēratulū mai multe epistole, în care s'a subscrisū ca Grofū alū Aradului, și în altele ca prințū alū Bodrogului — la a. 1825 i s'a luatū darulū preoției. Preotulū din Cuediū [protopres. Butenilorū] cu numele Loginū Bucatoșū, pentru cā n'a îngropatū pe unū țiganū fără banū, ei a lasatū să se îngrope fără preotū — în vecl a fostū lipsitū de preoție la anulū 1826.

La anulū 1829 sub 27 Ianuarīu s'au chirotonitū întru Episcopū alū Aradului archimandritulū monastirei Bezdinului Nestorū Ioanoviciū care prin gramata metropolitanā din 12 Martie s'a și introdusā ca legitimū Episcopū alū ved. Eparchie Aradane în loculū lui Pāvelū Avacumoviciū. Cererea romānilorū de a avea Episcopū de naționalitate romānā numai acuma s'a implinitū, cāci în persōna lui Ioanoviciū dobēndirā unū romānū, unū adevēratū părinte sufletesc; elū s'a nāscutū în Brașovū în cuibulū romānilorū și ca atare a lucrātū și simțitū romānescē. Insa Domnulū a voitū, ca numai abia unū anū să stāpānescā acestū Archiereū Eparchiea nōstrā cāci repausā în Domnulū. Acestū părinte princa pastoralā sa din 18 Octomvre 1829 opresce nuntele să se facā vēra, ori tōmna, numai din mare necesitate, darā și atunci numai cū binecuvēntarea archierescā, — ei aceste s'a se face in carnevalū. Din causā ponderōsā opresce această datinā între poporū, cāci precum singurū dice, prin ținerea nuntelorū zile întregi — omēni cu totulū se uitā despre trebile lorū economice prin ce ei cu voia cercā sērācia; cāci zilele cele frumōse de lucru — le petrecū la nuntā și apoi și beuturile adecā: vinulū și rāchia tōmna fiindū crude, ne aședate, ușorū stricā sātātatea.

Acestū archiereū e primulū care a început a emite pastorale cātră fii sufletesci la Nașterea Dnui, anulū nou și botezulū Dnui.

Sub 1 Martie 1832 se dentimi de administratorū alū acestei Eparchie — Episcopulū V. șetului Maximū Manuilovici. Sub acestū Episcopū aflāmū primulū intimatū guvernialū dte 29 Iulie 1832 Nr. 25.853. prin care se ordinez Episcopului ca se demānde tuturorū eparchieilor lorū sei ca ziua S. Stefanū ce cade pre 20 Aug cu toții se o serbeze cu reținerea lorū dela ce lucru de cāmpū. (Va urma)

D. Popa.

Primatul Grigoriu Nazianzenul despre Primatul Romei.

Sub acest titlu cetim în „*Foia bisericească*” din următoarele:

„Dacă deschide omul ori și pre care părinte resăritenul, nu va găsi unul, în care ade- mialu despre Primatul Romei se nu fie spus în mini, cât se pôte mai chiar și mai precis. Ma numai atâta, ci mai că potem dice, că părinții greci din resăritu și mai desu și mai lamurit au adicatu și spusu în scrierile lor Primatul Romei. At Părinții latini din apusu, așa cât consideranda- le omul aceste nu se pôte mira de ajunsu, cum chiar biserica din resăritu a potntu și pôte fi și astădi ini- așa așa mare a primatului Romei. Spre demonstra- asertiunii acesteia aducem de astă dată numai e Sântul Grigoriu Nazianzenul, teologul celu are alu bisericeii resăritului, teologul Katexochén, acărui opuri, precum mărturisesc mai toți cunos- torii nu se află nici una eróre în contră credinței. Sântul Grigoriu Nazianzenul în poema a șeptedecea arbesce în termeni atât de aleși și străluciți despre biserica Romei, precum n'au grăit decât puțin pă- rinti în apusu. Elu dice în versuri vorbind despre biserica Romei:

„Credința acesteia din timpurile vechi au fost tot- uma adevărată, și în adevărul persistă și astăzi, ea care cu cuvântul mântuirii tot ce luminează sôrele apunând, măm se și cuvine bisericeii acesteia, carea e presidele lu- întregi, și care venerază unitatea perfectă alui Ddșu.”

„Tote trei adevărurile de credința ale bisericeii tolice cu privire la biserica Romei se cuprind în vintele aceste ale S. Gregoriu Nazianzenul și a- me a) *Primatul de onore* alu Romei care se cupride cuvintele, prin cari elu numesc biserica Romei: *capitele lumii întregi*. b) *Primatul de jurisdicțiune*, care cuprinde în cuvintele, prin cari dice despre bise- rica Romei, cumcă ea légă cu cuvântul mântuirii și ce luminează sôrele apunând, va se dică totă lu- cea, de orece sôrele când apune vorbindu nu si- dice ci după cum i se pare omului, aruncă rađe de lumină încă odată preste tot pământul. Precum arele dela apusu luminează, așa Roma dela apusu guvernază tot pământul. Apoi S. Gregoriu între- mințază aci cuvântul a lega în sensul biblicu, în care însemnază a deprinde postatea de jurisdicțiune, c) *Infalibilitatea Pontifului Romanu*, carea se cup- rinde în cuvintele, prin cari dice despre biserica Romei, că ea *tot-deauna din vechime a ținut credința adevărată*, cea ce S. Gregoriu în toate opurile sale numai dice despre nici una din cele-lalte biserici, chiar nici despre cea Constantinopolitană, a cărei caunul l'a fost ocupat și elu ore cândva.

„Considerându-le aceste vedem numai decât, cât de dreptă și rațională este dorința noastră, ca biserica resăritului cea desbinată se studieze barem numai pre Părinții resăriteni grecesci, că atunci de bună samă nu va combate și urî atâta credința cea sântă și a- devărată a bisericeii catolice, că în Părinții aceia, ce au în prețesce așa de multu, va afla credința catolică curată și genuină.”

Până aci *Foia bisericească*!

Metoda de argumentare în favoarea primatului Romei, dupre confrății dela „*Foia bisericească*” e atât de naturală și simplă încât cu asemenea metodă prea lesue s'ar puté comproba primatul ori căru din pat- riarchii bisericeii orientale, dacă ar trebui se ținem la

primatul ore-cărui patriarchu. Pe temeiul unor expresiuni poetice a S. Grigorie din Nazianzu, con- frații dela numitul jurnal, se cred în dreptu a afirma despre acestu sântu părinte, că elu ar sustine în scrierile sale primatul Romei, atât *celu de onore*, cât și *celu de dreptu divin*, și chiar infalibilitatea papei, conclusionea la care dênșii potură să ajungă numai prin o falsă și arbitrară interpretare a cu- vintelor S. Grigorie!

Ei bine, dacă cuvintele S. Grigorie Nazianzenul reproducute în „*Foia bisericească*” cu privire la bise- rica Romei, dovedesc ceva în favoarea primatului Romei, fie-ne permis și nouă a cita câteva cuvinte ale S. Grigorie, care, dacă am voi să le raportăm la primatul bisericeii din Constantinopolu, apoi, ele sunt cu multu mai eloquente și mai favorabile ace- stui primatu, decât cuvintele reproducute în „*Foia bi- sericească*” pentru primatul Romei. Iată ce dice S. Grigorie Nazianzenul despre biserica Costantinopo- lei: „*Acestă cetate este ochiul lumii, națiunile celea mai de departe se duc către ea din toate părțile, și ele scot din ea ca dintr'un izvor principiile credinței*. (Grig. disc 42)

Ni se pare că nisce expresiuni ea „ochiul lu- mei” și „din ea ca dintr'un izvor scotă toate nați- nile principiile credinței” ar puté fi interpretate cu mai multu resonu în favoarea primatului Constanti- nopolei decât cuvintele citate mai susu cu privire la Roma. Noi însă nu avem deprinderea a-ne folosi de asemenea metodă de resonare, cu atât mai puțin vom confunda noi expresiunile poetice a le cutărui scriitorii cu dogmele bisericeii.

Dacă părinții bisericeii orientale s'au servitū câte odata în scrierile lor de nisce termeni și epitete de laude exagerate față cu Episcopii Romei, de care teologii romani prea multu abuzază, apoi sensul a- cestor expresiuni nu este greș de aflatu comparând textele părinților orientali, cu mai puternică fanta- sie poetică, cu textele cele concise și rigide ale pă- rinților occidentali. Noi vom cita aci cu privire la ideia primatului de onore și de jurisdicțiune numai pe Sântul Grigorie celu Mare, Papa. Elu scrie că- tră Ioan Patriarchul Constantinopolei, din incidentele că acesta luase titlul de Patriarchu ecumenic (uni- versal) — următoarele:

„Când apostolu Pavlu audia pe ore cari cre- dincioși dicându: *Ei sunt discipolul lui Pavlu; eu alui Apolosu, eu alui Petru*, elu nu putea vedea fără gróză sfășiindu-se astfelu corpul Domnului, alpin- du-i membrii la mai multe capete, și strigă: *Az doră Pavlu s'a restignit pentru voi? sau în numele lui Pavlu ați fostu botezați? Dacă elu nu voea, ca mem- brii corpului Domnului să fie alipiți prin parți la alte capete de câtu la acela a lui Christos, de și acele capete erau a le apostoliloru, voi ce veți dice lui Cristos, care este capul bisericeii universale, ce-i ve-ți dice la ju- decata cea de pe urmă, voi care, prin titlul vostru de universalu, voiți a supune pe toți membrii săi? Pe cine spuneți-mi, vă rog, pe cine imitați prin acestu titlu perversu, dacă nu pe acela, carele, desprețindu legiunile ângeriloru, ce erau companiile săi, se sfortă, de a se urca în vîrfu, pentru a nu fi supusu nime- nui și a fi singuru mai pre susu de ceilalți, carele dice: *Mă voiți sui în ceru, voiți înalța tronul meu mai presus de stelele cerului; voiți pune scaunul meu pe muntele alianței, în còstele Aquilonului. Mă voiți sui de asupra noriloru; voiți fi asemenea celui Prea Înaltu*.*

Ce sunt frații vostrii, toți episcopii Bisericeii universale, dacă nu stelele cerului? Viața lor și

învățământului lor strălucesc, în adevăr, printre păcatele și erorile omenilor, ca stelele printre înfăcșimile nopții. Când pre un titlu ambițios, voiți a ve înalță mai pe sus de ei, și a înjosi titlul lor, comparându-l cu alu vostru, ce dicită alta, dacă nu aceste cuvinte: *Mă voiți sui în ceriți; voiți înalța tronul meu mai presus de stelele cerului?* Toți episcopii au nu sunt ei noriți, cari vârsă ploaia învățământului, și cari sunt brașdați de fulgerile faptelor lor cele bune? Frația Voastră, desprețindu-i, sfertându-vă de a-i pune la picioarele Voștre, ce dicită alta, dacă nu acestu cuvântu alu anticulu inamicu: *Mă voiți sui de-asupra norilor?* Eū unu, când vedu tôte aceste printre lacrimile mele, mă temu de judecările secrete ale lui Dumnezeu, lacrimile mele curgu cu mai multă abundență, suspinurile mele debordază din inimă, pentru că domnul Ioanū, acestu omu atât de sântu, de o atât de mare înfrânare și umilitate, amăgitu prin lingușirile familiarilor șe-i, au potutu a se înalța până la unu așa grad de îngemfare, încâtu, prin dorința unu titlu perversu, se sfertază, de a fi asemenea aceluia, carele voind a fi din mândrie asemenea cu Dumnezeu, perdu charul asemănării Dumnezeesci, ce-i fusese acordatū, și carele perdu adevărata fericire, pentru că ambiționă o falsă glorie. Petru, celū întâiu din apostoli, și membru alu Bisericei celei sante și universale; Pavelu, Andreiu, Ioanū, au nu sunt ei șefi ore-cărora popore? și cu tôte aceste toți sunt membrii sub unu singuru șefu. Și ca să dicitu în scurtu, *sânți înainte de lege, sânți sub charu*, nu formază ei toți corpul Domnulu? Au nu sunt ei membrii ei Bisericei? Și nici unulu dintre ei n'au voitū a fi numitū *universalu*. Recunoșceți deci Santitatea Voastră câtū vă îngemfați în sine-vă, când revindecați unu titlu, ce nici unulu n'au avutū presumpțiunea, de a și-lu atribui!

Frația Voastră scie, venerabilul sinodū de Chalcedonū n'au datū ore onorificu titlulū de *universalu*, episcopiloru acestui scaunū apostolicu, a căruia din voiața lui Dumnezeu, sum servitorulu? Și cu tôte aceste nici unulu n'au voitū a permite, ca să i se dea acestu titlu, nici unulu nu și atribui acestu titlu, *nici unulu nu și atribui acestu titlu cutzătoriu, temându-se, ca nu cumva atribuindu-și o onore particulară în demnitatea episcopatulu, să nu pară a o refusa tuturor fraților.*

Domnulū, voindū a rechiama la umilitate inimile încă slabe ale discipuliloru șei, le dize: *Dacă cineva voesc a obține loculu celū întâiu între voi, elū va fi celū mai micū dintre toți, ceea ce ne face a cunoște lămuritū, că celū, ce este în adevăr înalțatū, este acela care se umilesc, în cugetările sale. Să ne tememū deci, de a fi din numărul aceluia, ce cantă locurile întâiu în sinagoguri, salutarile pe piata publică, și cari iubescū a fi numiți învătători între omeni. Căci, Domnulū au dīsū discipuliloru șei: *Nu ve numiți învătători, căci nu aveți decâtū unu singuru învătătorū, și voi sunteți toți frați. Nici ve numiți Părinți, căci nu aveți decâtū unu Părinte.**

Dar ca elū să nu apară ca și cum ar revindeca pentru sine titlulū de Patriarchū ecumenicu, S. Grigorie adaogū:

„Aū dōră, prea piosule dōmn, cauza mea apēr în acēsta împrejurare? Aū dōră de o injurie particulară voesc a-mi resbuna? Nu, e vorbă de cauza lui Dumnezeu celū atotpoternic, de cauza Bisericei universale!

„Cine este acela, carele împotriva preceptelorū Evangeliei a decretelorū, canōnelorū, are presumpțiunea,

de a usurpa unu nou titlu? Să dea Ddēi să nu fie decât unulu, carele fără a voi se micșoreze pe ceilalți, să dorască individualminte a fi *Universalu*...

Asemenea și în scrisōrea adresatā imperatului Constantinoplei, Grigorie respinge suspțiunea că ar ambiționa la titlulū de *universalu*:

„Rogū Pietatea Voastră imperială, dicit elū,¹⁾ de a observa bine, că sunt lucruri frivole, care sunt neofensive, dar că sunt și altele forte vătămătoare. Când va veni Antichristū, și se va dicit Dumnezeu, acēsta va fi unu lucru cu deseversire frivolū, dar care va fi forte perniciosū. Dacă nu voimū a vedē în acest cuvântu, de cât cantitatea silabelorū, nu vom găsi decâtū două (De-us); dar dacă vom suposa greutatea de nequitatē a acestui titlu, o vom găsi enormă. Eū dicit, fără cea mai mică pregetare, că *ori cine se numesc Episcopū universalu, sau doresc acest titlu este, prin orgoliulū șeu, înainte mergătoriu lui Antichrist*, pentru că elū pretinde astfelū a-se înalța mai pre sus de ceilalți. Erōrea în care elū cade, vine dela o mândrie egală cu mândria lui Antichristū, pentru că, dūpre cum acest perversu au voitū a fi privitū ca înalțatū mai pra sus de ceilalți omeni, ca unu Dumnezeu, astfelū, ori cine doresc a fi numitū *singuru episcopū* se înalță mai pre sus de ceilalți.“

Încă și mai pronunțat e S. Grigorie celū mare în contra doctrinei care atribue Papei o *auctoritate universală de dreptū divinū*, în scrisōrea adresatā lui Eulogie Patriarchulū Alexandriei. Acesta creșind a măguli pe Grigorie, i dădu titlu de ecumenicu, din care causă, S. Grigorie i scrisă următoarele: „Fericirea Voastră au luatū grijă, de a ne spune, că scriindū unora, ea nu le va da mai multū nișce titluri, ce n'au de origine de, cât mândria, și ea se servesc cu aceste expresiuni în privința mea: *dūpre cum ați ordonatū. Vē rogū, nu mă faceți nici o dată să audū acestū cuvinte de ordinū, căci eū sciu cine suntū și cine sunteți. Prin locul vostru voi sunteți Frații mei; prin virtuțile voștre sunteți părinți mei. N'am ordonatū deci nici de cum. M'amū îngrijitū numai, de a indica nișce lucruri, ce mi s'au părutū folositoare. Nu găsescū însă ca Fericirea Voastră au voitū să ție minte ceea, ce tocmai eū voeamū a încredința memoriei sale, căci amū dīsū: *nu trebuia să-mi dați nici mie acestū titlu, precum nici altora; și iată că, în subscrierea scrisorū Voștre voi imi dați mie, care le-amū proscrisū, titlurile orgoliōse de universalu și de papă!* Rogū pe Ducea Voastră Santitate, să nu mai lucreze pe viitorū astfelū, căci Vē răpișt vouē înși-vē: *ceea ce dați pres multū altuia. Eū nu privescū ca o onore ceea, ce face pe frații mei, a perde propria lorū demnitate.* Onōrea mea este aceea a întregi Biserici. Onōrea mea este fermitatea neștrămutatā a fraților mei. Eū mă privescū ca în adevărū onoratū, când nu se refușă nimăni onōrea, ce i se cuvine. Dacă Santitatea voștră dicitē *papa universalu, ea neagă, că ar fi ea însă-și, ceea ce aș fi eū întregū.* Ferescū Dumnezeu să fie așa! Departe de noi cuvinte, cari umflă vanitatea și cari atingū charitatea!“*)*

Terminând astadatā cu aceste concludemū: că dacā teologii moderni ai bisericei gr. catolice ar studia mai multū pe părinții bisericei occidentale, din cel d'ântăiu șese secolū, de câtū pe teologii școlastici

1) Cartea VII, scrisōrea 33.

*) Veđi opera Savantulu teologū Dr. W. Guttée: *La Pauperté Schismatique*, edatā în Paris la 1874, publicatū și în romānesc de P. S. S. Iosif Episcopulū Dunărei de Josū.

să nu
ze pe
zlu...
tului
ea că

din evul mediu, atunci de bună seamă nu ar susține o doctrină contrară învățaturii catolice, că doctrina despre auctoritatea universală de drept divin și infalibilitatea Papei.

Românii din Rusia.

de a
fenaj-
veni
fi un
per-
entă,
dăne
equi-
dică,
mesce
in or-
ru că
ceia-
rie e.
lupre
lțatū
edeu,
scopă
re în
mi-
En-
mă-
din
Feri-
scri-
ce nu
soo-
n ofi-
andū
tū și
prin
onată
ndica
sesol
ceea,
căci
pre-
sora
itlu-
Dul-
coriū
prea
ce pe
meș-
tar
scu-
arū
ani
ceos
ga
pari

Extragem dintr-o scriere publicată de d. T. I. Burada în *Convorbiri literare* privitoare la costumul, datinele limba Românilor din guvernamentul Cherson din Rusia de dincolo de Nistru. Autorul acestei scrieri crede că acești Români sunt descendenți ai celor care s-au coborât în vechime din munții Transilvaniei în șesul orientală al Europei,

Portul național românesc putem dice că s'a pierdut cu totul, atât la bărbați cât și la femei; locuitorii sunt îmbrăcați parte ca Rușii, parte cu Bulgarii; din îmbrăcămintea națională a rămasă palăria împodobită cu văzdoage, ce o poartă flăcăii ce au să se însore.

La unele femei și fete se vede cămașa cusută cu desenuri de diferite colori, ea însă nu are caracterul altitelor cămășilor noastre, ci unul maloroseniu. Multe femei bătrâne poartă pe cap un fes alb de pânză d'asupra căruia se pune un colac de peteci, și peste acestă un testemel, încât acoperă fesul de nu se mai vede. Duminecele și serbătorile, ele pun pe cap ștergar alb. Unele se legă pe sub falci cu bente înguste de pânză albă, pe care sunt cusuți bumbi mici albi de cămeșe, sau niște mărgelabe.

În genere, locuitorii sunt foarte evlavioși. În toate satele bisericile sunt mari, frumoase și bine întreținute, luându-se, bine înțeles, în limba rusescă. Preoții de obicei stau bine, având case îndemânatică și spațioase. Școlile sunt bine întreținute și populate, în ele se predă în limba rusescă de la luna Octomvrie până la Mai.

Convorbind cu mai mulți bătrâni despre vechimea acestor sate, ei mi-au spus că nu știu de când s'or fi aflând prin acele locuri, dar că ei au apucat povestindu-se, că din neam în neam, au fost locuite totdeauna de Moldoveni; apoi cercetând mai departe credințele, datinele și moravurile lor, le-am găsit fără nici o deosebire de credința locuitorilor din Moldova; aceleași obiceiuri la nunți: pețitorii, vornicei, conacarii, orațiile, ertăciunea, găteala pe capul miresei, cântecul „Taci mirésă nu mai plânge, masa mare, dareă cu puscile și altele; la înmormântări, ducerea mortului la gropă cu bocete de cătră femei bocitoare, aruncarea cu țărină peste mormânt, când se dice: „s'e-i fie țărina ușoră“ și altele; la anul nou: colnida cu plugșorul; la crăciun: colinda cu florile d'albe, cu Ler-Domne și altele. Credința în strigoii, în de cântece, în vrăji și farmece, și altele; povești cu balauri, cu smei, cu lei-paralei, cu feți frumoși cu părul de aur ect. cântece, care, încep cu „frunză-verde,“ aceleași jocuri: hora pe care ei o numesc și de danță, de brău, corăbiasa, ect.

Până și în sistemul măsurilor, ei s'au păstrat încă cuvântul de oca.

Acastă asemănare între poporul român din părțile de dincolo de Nistru și cel din Moldova, se mai vede și în limba pe care o vorbesc și care înfățișază toate caracterele felului de vorbire al Moldovenilor, așa d. e. ei nu pronunță cuvintele cercă cincă, cine ei mai a leze, ca și Moldovenii, precum șere, șine, șine; asemenea pe v, înainte de i și e, îl

pronunță ca ji, așa: vițelū, vită, vintū, privește, devinū la ei jitelū, jită, jin, prijește. E înainte de c sau i, devine h precum: her, hin, hiere, hiertură. La plural schimbă pe p înainte de i, în chi, precum luchi, porchi, cochii, ect. pe n inițial îl mōie, ca în sunetul italianū gn, așa ei dicū: gnitropolie, gniere, gnire în locū de mitropolie, miere, mire, etc., iar pe b în g, așa: ghine ghir, ghiruesce. ect., de asemenea locuțiuni particulare Moldovenilor, precum: moi ducemē vin încoa, măi Ghio (George) ect.

Multe din cântecele și poveștile spuse de locuitorii Pușca și femeia lui Ion Pojar din satul Iască, aveau așa de mare potrivire cu cântecele noastre, în cât m'a pus în mirare și întrebându-i dacă nu cumva au fost vr'o dată pe la noi prin țară, mi-au răspuns că ei nici o dată n'au trecut măcar Nistrul în Basarabia, dar că așa le-au auzit și ei de la părinții lor, cântându-se.

Naționalitatea curată a neamului românesc de acolo, chiar dacă a pierdut ceva în părțile esteriore ale portului și gătelei, n'a fost atăcată întru nimic în existența ei. Acastă păstrare a elementului românesc reslețit la o depărtare așa de mare de corpul vii al națiunii, și în sinul unor neamuri atât de deosebite, în mijlocul cărora trăesc se esplică numai prin greutatea cu care Români se încuscesc cu neamuri străine. Forțe rară își dă un Român fata lui după un alt neam, fie chiar și ortodox; se vede încă păstrată ca prin instinct acea mândrie română, care a fost scutul nostru de apărare, cel mai puternic, în contra influințelor.

BIBLIOGRAFIE.

„Amicul Familiei.“ Ziarul beletristic și enciclopedic-literar — cu ilustrații. Va eși regulat în 1/13-a și 15/27-a și a fie-cărei lune în număr câte de 2—3 cōle, — și va publica romane, poezii, romanuri, aventuri picante, impresiuni de călătorie, studii sociali, — articli științifici mai alesu pînă sfera economiei și a igieniei de casă, scrii din lumea mare cu preferință acelea cari interesază mai de aproape societatea românească, principie de viață și notițe de petrecere. Fie-care număr va fi bogat și frumos ilustrat. Prețul de prenumerațiune pre anul întreg va fi numai 4 fl. 1/2, an 2 fl., pre 1/4 de an 1 fl. v. a. Pentru România pre anul întreg 10 franci — lei — platibili în bilete de bancă ori în timbre post.

„Preotul Român.“ Ziarul basericesc și literar. Va eși regulat în 1-a și 16-a și (c. n.) a fie-cărei lune, în număr câte de 1 1/2—2 1/4 cōle și va publica articli din sfera tuturor științelor teologice, tractate dogmatice, istorice, juridice, morali, pastorali, dar mai ales rituali, predice pre Dumineci, serbători și diferite ocaziuni, mai alesu pentru ocaziuni fenebrali, precum și schița de predică, și ori ce amenunte aplicabil în predică, catechese și alte învățături pentru popor, — tractate pedagogice, didactice, — studii și recenziuni literare, — scrii din sfera bisericăscă, școlastică și literară. — Prețul de prenumerațiune pre un an întreg va fi 4 fl., pre 1/2 an 2 fl., pre 1/4 an 1 fl. — pentru Romania pre anul întreg 10 franci — lei — platibili în bilete de bancă ori în timbre postali.

1) În timpurile vechi cocoanele noastre purtau fesuri albe și deasupra lor testemeluri de Tarigrad, împodobite cu bibiluri. Mulți din bătrâni își mai aducă aminte încă despre acesta [Vezi și Alecsandri. „Poesii populare.“ București, 1866, pag. 368].

„*Cărțile sateanului român.*” Pentru toate trebuințele poporului român. Va eși în fie-care lună câte una cartă de 1—1½ colă; — și va publica novele populare, istoriére, fabule, poesii, anecdote, proverbi și alte amănunte de învățatură și petrecere, — cunoștințe de economiă, industriă, igienă s. a., sciri din lumea mare mai alesu acele cari mai de aproape atingă pre poporul nostru. Prețulu de prenumeratiune pre unu anu va fi numai 1 fl. v. a. pentru România 2 franci 50 bani — platiți în timbre postale.

„*Gramatica română*” în școlele elementare, tratată din bucăți de cetire. Partea I. Anul 3-lea și alu 4-lea de școlă. Bucăți de cetire și reguli gramaticali, de *Vasile Mândreanu*, carte aprobată și recomandată de 1. Consistoriul: diecesei Caransebeșului 2. Ministrul ung. reg. de cult și instrucțiune publică: 3. Consistoriul diecesei Aradului. Edițiunea a doua. Caransebeșu. Editura autorului 1883. Prețul 1 fl. 30 cr. Buna primire cu care a fost întimpinată, acesta carte la prima edițiune face de prisos ori ce recomandare specială din partea noastră.

Catechism pentru învățământul religiunei drept-credincioșe resăritene în școlele primare de Moise Toma, adm. protop. și ases. consistorial, prelncrată de Simeon Popescu. Edițiunea II emendată și ampliată, Sibiu 1883. Prețul 30 cr. exemplarul.

Au eșitu de sub tipariu și se află de vânzare la auctorulu *Ioană Tuducescu* învățatoriū în Lipova [B. Lippa]:

1. „*Miculă Abecedară*” ilustrată (18 tabele de părete) pentru școlele populare, cu 8 fl. 60 cr.
2. *Metodulă de procedere* la Miculă Abecedară cu 40 cr. exemplarul.

În curënd va fi gata și „*Miculă Abecedară*” ilustrată, manualū pentru școlari, cu 20 cr. esemp.

Din „*Miculă Abecedară*” manualū pentru școlari se vëndu numai câte 10 exemplare, pe lângă cari se dă 1 exemplarū de „*Metodă*” gratis. Asemenea se dă „*Metodulă*” gratis și la 1 exemplarū din cele 18 tabele de părete.

Recomandămū cu totă căldura aceste opuri școlare, cari suntū rezultatul unei lungi praxe învățatoresci a unuia dintre cei mai distinși învățatori ai noștri.

Chiar acuma eșitu de sub tipariu și se pôte procura dela Tipografia „Aurora” Gherla, Szamosujvár — Transilvania: „*Nu me uita*” colecțiune de versuri pentru ocaziuni funebrale, aranjată prin *N. F. Negruțu*. Acestū opū cuprinde: *In locū de introduce*: În cimiteriū. Mórtea. — *Versuri funebrale* 3. La copii și la copile. 4 La junii și june. 4 La barbați și femei. 4 La ómenii, bētrāni. 7 La ómeii de diverse stări. — *Iertaciunū*. 1 Copilulū sau copila cātră tată, mamă, frați și surori. 2 Copilulū sau copila cātră tată și mamă. 2 Fratele cātră frați și surori. 2 Tata sau mama cātră fi sau fete. 2 Bārbatulū cātră socia de căsătoriă. 2 Femeia cātră soțulū de căsătorie. 4 Moșulū ori moșa sau unchiulū ori mătușa cātră nepoți. 6 Nepotulū sau nepóta cātră moși și moșe, unchi. și mătușe. 4 Socrulū ori sócra cātră gineri și nurori. 2 Ginerile sau nora cātră socrii. 6 Cātră alte rudeni. 1 Cātră pretini, vecini și cunoscuți 12. *Epitafii*. — Pe unū mormentū. — *In Adausu*

Versū pentru Vinerea patimilorū și Versū la inmortentarea D. N. Is. Christosu. Prețulu unui esemplarū broșuratū e 50 cr., — legatū ord. 60 cr., — mai frumosū legatū 80 cr., și 1 fl. — Pentru România prețulu unui esempl. broșuratū e 1½ francū — leū.

Diverse.

* *Adunarea municipală* a comitatului Arad în ședința straordinară dela 4 Dec. st. n. a ales comisiunile municipale pe periodul de 6 ani, în cari astăda a au fost aleși mai în fie-care comisiune câte 2—3 romāni. Tot atunci s'a ficsat terminul adunării pentru alegerea oficialilor municipalii pe ziua de 17 Decembre noă a. e. Sperām că la această adunare membrii municipalii romāni nū vor lipsi a și face detoria lor!

* *Sânțirea unei biserici*. Duminică, 19 l. e. s'a sântit biserica nouă din Șilindia. Actul festiv s'a servēșit de opt preoți de prin parochiele vecine sub conducerea protopresbiterulu C. Gurban, carele a ținut și cuvēntul festiv mănecând din textul: „Și mi s'a dat mie trestia asemenea unui toiag și a stătuțingerul dīcēnd: scólăte și mēsură biserica lui Ddēu și altariul și pre cei ce se închină întrēnsa (Apoc. XI. 1.) — Cântările ceremoniali le-a esecutat corul plugarilor din Buteni, și a rădicat mult frumșeța actulu. După sântire a urmat prānđul la preotul loculu Acs. Chirila la care au participat la 30 de inși; sub durată prānđulu au dīșit toaste adm. ppeșu M. Sturza, secret. consist. Ignatiū Pap, preotul I. Ursu, protopretorul Fr. Bartha s. a. Bucuria au fost nū numai pentru sântirea biserici, ci și pentru botezul unui nou născut membru în familia preotulu. Decursul sērbătorei preste tot au făcūt impresiuni creștinesci și edificătoare asupra poporulu din loc. Fia a prin înnoirea biserici să se înnoiască și poporul în evlavii și în eserocearea faptelor bune creștinesci.

* *Faptă filantropică*. Avēndū în vedere îndrumările Ilustrisimulu Domnū Eppū diecesanū referitoare la înmulțirea capitalilor bisericesci, cu ocaziunea făcerei testamentulu veteranulu episcopū bisericescū de bună memorie Todor Balașu, aducū la cunoștință On. publică că: cu-sucursulū episcopulu actualū Melentie Hada am esoperatū și în punctul 2 alū testamentulu au lasatū, că dacă va muri fica sa Zeni, soția sa a doua dinpreună cu rudeniile numai decātū după mórtea ei se fie îndetorați din averea lui a da S. Biserici din Chertișu 40 fl. v. a. ca jertfă pentru pomenirea și iertarea păcatelorū lui. Nu multū după acea a repausatū fica Zeni, și apoi demnulū tutorū privatū Nicolae Barna s'a nisuitū și a predatū cei 40 fl. v. a. la mânăle episcopulu Melentie Hada, care sumă după consultarea comitetulu parochiale are a fi transpusă V. Consistoriū din Aradū în restanțiile sinodali și congresuali. Damaschin Stefan m, p. preotū.

* *Unū darū framosū*. Simțindu-se necesitatea de vesminte preoțesci în biserica noastră, mai mulți creștini din comună asociindu-se au contribuitū pentru cumpērarea a douē felóne dinpreună cu tóte cele necesare la servițiulū santei liturgii, și anume: — Ioanū Ghilazanū judele comunal, 70 fl. prețulu unui felonū; iară pentru al doilea felonū în prețu de 180 fl. au contribuitū următorii creștini: Nicolae Ciolaci 10 fl. Lazarū Cadareanū 10 fl. Ioanū Ursulescu 10 fl. Petru Voinu 10 fl. Stefanū Bocterū 10 fl. Petru Agocescu 10 fl. Vasiliū Meiciu 10 fl. Savu Bugarū 10 fl. Teodorū Micoū 10 fl. Ghiga Micoū 10 fl. Nicolae Po-

trasou 10 fl. Ghiga Ghilazană 10 fl. Samuil Vulcanu
notariu 5 fl. Traica Ursulescu 5 fl. Simeonă Butu 5 fl.
Pava Meșcu 5 fl. Iosifă Moisie 5 fl. Pavelu Bugaru 5 fl.
Marcu Micoș 5 fl. Petru Bugaru 4 fl. Catarina Mi-
coș 3 fl. Stefanu Popoviciu 2 fl. Trifu Isifon 2 fl.
Maria Vuia 1 fl. Paia Bugaru 1 fl. Petru Micoș 1 fl.
Eva Voinu 1 fl. Costa Ursulescu 1 fl. Gligorū Bu-
garu 1 fl. și Ioanū Meiciu 1 fl. Pentru cari binefa-
ceri subseminatului, în numele comitetului nostru pa-
rochialu, me simțu îndemnată a li aduce mulțumită
publică. Ecclia-română la 23 Noemvre 1883 Nicolae
Magda. m. p. parochu și presid. com. par.

* Oferte pentru seminarul înființând a mai
intratu și anume: dela comuna Secusigiu 102 fl. 59 cr.
și anume dela Const. Isfanescu, Nicanorū Nedelcoviciu
și Ioan Ian-coviciu not. câte 5 fl. Const. Moșescu 3 fl.
10 cr. P. t. c. u. Serca învăț. 3 fl. Moise Avramescu, Miluț
Iosiciu ieromonarch în Bezdinu și Anrelia Belințan,
învătătoare câte 2 fl. Isailă Venetū, Florea Dimetrie-
ciū, Alexa Dobânda, Genadie Albota, Alexa Buta,
Moise Moșescu și Sofia Serca câte 1 fl. iar ceilalți
dela mai mulți credincioși, 225 litre. 41 $\frac{1}{2}$ polovici
de grâu vândute cu 50 fl. 3 cr. Vinga: Constantin
Barboșu 5 fl. Ved. dra Regina Todorescu, Pavelu
Draga și Nicolaū Luchinū câte 2 fl. Ioan Pozsár și
Augustinū Onițu câte 1 fl. Seceani 104 fl. 50 și a-
nume dela Dnii Ioanū Damsa și Iosifū Grădinariū
preoți câte 20 fl. Moise Grădinariū învăț. 5 fl. Mitru
Lazarū și Ambrosiū Ciupava câte 2 fl. 50 cr. Petru
Staiușu, Ioanū Rani, Teodorū Lupu și Dșora Olga
Poșariū câte 2 fl. și 880 litre grâu la care a contri-
butu Dna Elena Damsa și Dna. Eufemia Grădinariū
te. cu 120 litre, Dem. Perinū 120 de litre iar cei-
alți dela mai mulți credincioși s'a vândutu cu 46 fl.
1 dan 122 fl. 40 cr. și anume dela comuna bis. 200
fl. Teodor V. Păcătanū not. 50 fl. Ioanū Istiniū preot
10 fl. Franciscu Feger propriet. mare 25 fl. Georgiū
Rusanda 4 fl. Danielū Barboșu și familia 5 fl. Toma
Secoșan 2 fl. Mihaiū Roșu, Samuil Sazarescu Iozaf
Kertay, Ilie Cocotă, Antoniu Farcașu, Const. Co-
cotănu, Ilie Danciu și socia Maria, Toma Marcu,
Const. Spatarū, Petru Iovița și Nicolaū Micsa elev.
teol. câte 1 fl. iar ceilalți dela mai mulți credincioși
Ghiroda 53 fl. 90 cr. și anume Ioan Popu, Ioachim
Boncea și Dim. Chișodanū câte 10 fl. Dim. Marianū
Iosif Babi, Ioanū Regepū, Entimiū Stanciū, Maria
Vuia, Nicolaū de Georgiū Miū, Petru Hițisanū, Ilie
Burașu, Petru Căpănia, Nicolaū Babi, Mihaiū Cre-
ștanū, Florea Chisodanū și Lazarū Regepū câte 1 fl.
Remetea 15 fl. 50 cr. și anume dela Georgiū Chirița,
preotū Nicolaū Petrescu preotū câte 2 fl. Izidor Chi-
rița, Maria Petrescu, Iosif Buta, Stefan Nerodea,
Nicolaū și Stefan Trifu, Dim. Petrescu, Ioan Palcu,
Cusman Croitorū și Ioan Silhanū câte 1 fl. iar cei-
alți dela mai mulți credincioși. Izvinū 7 fl. 90 cr.
și anume dela Nicolaū Dorobanțu, Ioan Meteica, La-
zarū Desco, Pavelu Ioneșu și Chira Bogdanū câte
1 fl. Ianova 57 fl. 10 cr. și anume Georgiū și Ioana
Raicu 20 fl. Ioan Dogariū 4 fl. Entimiū Milosavū,
Emilia Pavloviciu și Petru Petroviciu câte 2 fl. Ioan
Stănescu, Ilie Popescu și Iuliana Grosū câte 1 fl. iar
ceilalți dela mai mulți credincioși cari a contribuitu
parte bani parte bucate. (Va urma). I. Papp, secr.

† Necrologū. Catarina Pap, mama acelor brave
Dșore Pap, a căror institut de fetițe odinioară a dat
câtea femeii-culte societății române aradane, a înce-
tat din viață în etate de 88 ani, lăsând în doliu pre-
sul său Dl Constantin Pap, șeful cancelariei tribuna-

lului regesc din Arad și pe fiia sa dșora Evelina,
precum și o mulțime de rudeni și cunoscuți. Fie-
țerina ușoră și amintirea vecinică!

† Necrologū. Elisabeta Totorenū născută Po-
poviciu, soția preotului I. Totorenū în Chiraleu în
alū 28-lea anū alū etății și alū 11-lea alū căsăto-
riei sale a încetatū din viață la 11 Novembre a. c.
Serviciulū funebru s'a servisit de către 5 preoți dîn-
tre cari părintele Ioanū Farcașu a ținutu cuventarea
funerală iar părintele Gavrilū Besanū parochū în
Chislazū o cuventare de iertăciunē care stōrsă la-
crimi din ochii celorū adunați. Fie-țerina ușoră și
memoria binecuvântată!

† Necrologū Aureliū Varga parochū gr. or. în
Secodorū, în numele său, a fetiței sale Maria, a soc-
rilorū sei Ioan Roșu avocatū în Aradū și soția Elena,
a tatălui său Iacobū Varga parochū gr. or. în Zarand,
a cumnatelorū sale Maria Varga, Sofia, Ermina și
Florița, a cumnatului său Georgiū Varga notariū în
Secodorū și a numărōselorū sale rudeni, cu inima
frânta de durere aduce la cunoștință, că iubita sa
soție respective mamă, fică, noră, soră și cumnată
în 10/22 Noemvre a. c. la 10 ore noptea și-a dat
nobilulū sufletū în mâinile creatorului său. Fie-țe-
rina ușoră și memoria binecuvântată.

Concurs.

Pentru deplinirea parochiei vacante de clasa III
din comuna *Govasdia*, protopresbiteratulū Totvaradie
se escrie concursū, cu terminū de alegere pe Dum-
neca din 18/30 Decembre a. c.

Venitele preoțesci e una sesiune pământū es-
travilanū, una gradinā parochială, birulū preoțescū
și stolele îndatinatē.

Doritorii de a ocupa acēsta parochiā sunt avi-
sati, recursele lorū instruate în sensulū statut. org.
și adresate comitetului parochialū, ale trimite părin-
telui protopopū Vasile Beleşu în Totvárād p. u. So-
borșin, până inclusive la 15/27 decembre, a. c.

Govasdia, 12/24 Noemvrie, 1883.

Comitetulū parochialū.

În conșlegere cu mine: V. Beleşu m. p. protopop.

Pe baza decisului consistorialū din 1 Noemvre
a. c. Nr. 2769 se escrie concursū pe parochia vacantă
română din *Vinga*, îndestrată cu 1 sessie de pământū,
cortel liberū în casa parochială cu $\frac{1}{4}$ jug. intravilan,
stolele usuate și ajutoriū sperativū din fondul preo-
țescū, ca pe parochia de clasa I. până în 8 Ianuarie
1884, când se va ținea și alegerea. Recurenții, cari
nū a se presenta până atunci în biserică spre areta-
rea desterității sale în cant și tipicū, se substerna
recursele sale adresate comitetului parochialū din
Vinga, protopresbiterului tractualū Melețū Dreghici
din Timișora până în 6. Ianuarie 1884.

Comitetulū parochialū.

Cu scirea și invoirea mea: Melețū Dreghici, m. p. prot.

Conform ord. Ven. Consist. diecesanū alū Ca-
ransebesului dto 27. Octobre a. c. Nr. 814. B. se es-
crie concursū pentru întregirea vacantei parochii de
clasa III-a din comuna *Unipū*, protopresbiteratulū Je-
belului cu terminū până în 25. Decemb. a. c. st. v.

Emolumintele sunt: una sesiune de pământū
comasatū, stola usuată, dela 115 case cu 560 de an-
flete, 10 litre de grâu și litre 5 de cucuruzū dela fie-
care casă și cuartirū liberū.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați, recursele lor instruate în sensul stat. org. și adresate comitetului parochial, ale trimite părintelui protop. Alesandru Ioanoviciu în Jebel până la indicatulă termină, avându recureții în vre-o Duminică seară sârbătoare, a se presenta în biserică spre ași arăta desteritatea în cantă și cele pastorale.

Unip în 13 Novembre 1888.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protop. tractuală.

Pentru deplinirea postului învățătoresc din comuna *Gurbediu*, protopresbiteratulă Tinca, cottulă Bihor, se deschide concursul cu termină de alegere pe 27 Novembre a. c.

Emolumentele sunt în bani gata 100 fl. v. a. 12 cubule de grâu, 12 cubule cucuruz, 8 orgii de lemne din care se încăldește și școla, 6 holde de pământ arătoriu, pentru cantorată 5 fl. v. a. și cotelul liber în edificiul școlii, cu grădină intravilană.

Doritorii de a ocupa acest post învățătoresc sunt poștiți ași substerne recursele sale instruate cu documinte necesarii la concernintele protopopu în Vărad-Velence până în 24 Novembre a. c. și să se prezente în vre-o duminică sau sârbătoare la s. biserică din Gurbediu.

Datū în 10 Novembre 1882.

Gavriilă Ieteu m. p.

protop. Tinca.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la cl. II. de băeți din comuna *Broscești*, protopr. Oraviței, se escrie concursul cu terminulă de concurare până inclusive 11/23 Decembrie a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) Salariul în bani gata 300 fl. v. a. b) Cinci orgii de lemne, din cari are a-se încălzi și școla saū în bani gata 60 fl. v. a. c) Spesele de conferință 10 fl. și scripturistica 8 fl. d) Cuartirul natural saū bani gata 50 fl. v. a.

Concurenții sunt poștiți a produce următoarele documinte: 1. Că sunt români gr. or. 2. Că aū făcutulă cursulă pedagogic cu suocesu foarte bun, și aū percursulă clasele de pregătire tot cu acelu succes. 3. Că cunosc și vorbesc pre lângă limba maternă și germăna și magiara. 4. Că aū o purtare morală foarte bună.

Recursele astfelu instruate și adresate comitetului parochial sunt a se trimite P. O. Domn prot. și insp. școl. district. Andrei Ghidiu în Oravița.

Între altele se observă că învățătorii Ioan Miclea și Avram Grema conform decisului V. Consist. diecesanū din 7 Sept. a. e. Nr. 407 școl. și a comit. parochialū din 14/26 Iunie 1882 sunt eschiși dela candidație fiind că aū periclitatū cu partidele loră liniscea comunei bisericesci.

Broscești în 11/23 Noembrie 1888.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu protopresbiterulă concerninte inspect. școl. dist.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școla a II-a confesională gr. or. din comuna *Taufă*, protopresbiteratulă Șiria (Világos) Cottulă Arad,

se escrie concursul cu terminulă până la 6. Decembrie 1883 sf. v. în carea și se va ținea și alegerea. Emolumentele sunt: 1) În bani gata 220 fl. 2) 12 orgii de lemne; 3) Pentru participare la conferințele învățătoresci 7 fl. 50 cr. 4) Dela înmormentări unde va fi poștită 50 cr. 5) Cuartirul și grădină de legumă.

Dela doritorii de a ocupa acest post se recere se fie preparanți absoluti, cu esamenul de calificație de limba română precum și din limba magiară, atesatū de conduita lor până acum și estrasul că sunt de religiunea gr. or. și așa adresate Comitetului parochial, a le substerne Inspectorulă Cercuală ală Agrișulă în Șicula.

În fine se mai recere, ca aspiranții în decursulă timpului premergătoriu alegerii a se presenta în vre-o Duminică ori sârbătoare la sânta biserică din respectiva comună, spre ași arăta desteritatea în cantă și tipic.

Șicula la 4 Noembrie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Florian Monța**, m. p. insp. școlari

Pentru deplinirea vacantei parochie de clasa III din comuna *Hasiașu*, protopopiatulă Hasiașulă, prin acestă se escrie concursul, cu terminulă de alegere pe ziua de 6/18 Decembrie a. c.

Emolumentele sunt: 30 jugere pământ dintre acestea 20 jugere sunt aratură, 6 jugere fenațe și 4 jugere târși; plaț și casă parochială; afară de acea stola îndatinată, și câte una măsură de cucuruz în bômbe dela 100 Numere de case.

Doritorii de a ocupa această parochie sunt avisați, recursele lor instruate în sensul statut. org. și adresate Comitetului parochial, ale trimite părintelui protopopu Georgiu Creciunescu în Beluț p. n. Kiszetó, până inclusive la 5/17 Decembrie 1883, avându recurenții în vre-o Duminică, ori sârbătoare, a se presenta în biserică spre ași arăta desteritatea în cantări și tipiculă bisericescă.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **G. Creciunescu**, m. p. protopresb.

Conform ordinațiunei Ven. Consistoriul diecesanū de datulă 6 Sept. 1883 Nr. 515 B., se escrie concursul pentru întregirea parochiei de clasa prima din *Foeni* protopresbiteratulă Ciacovei, diecesanū Caransebeșulă, cu terminulă de alegere pre 11 Decembrie a. c.

Emolumentele sunt: a) Una sesiune parochială clasa primă constătoare din 30 jugere pământ arătoriu și 3 jugere pășune din islasulă comună. b) Stola usuată dela 260 case, respectiva 1473 suflete. c) Biralul usuatulă în comună, adecă 60 oche de grădină pentru fiecare sesiune.

Doritorii de a ocupa această parochie, sunt avisați recursele lor adresate Comitetului parochial și instruate în sensul stat. org. bis. și a regulamentului pentru parochii, ale substerne subseminatulă adm. protopresb. în Ciacova, până la 8 Decembrie a. c.

Dela recurenții se recere a se presenta în vre-o Duminică sau sârbătoare în sânta biserică din localitate spre ași arăta desteritatea în cantă și cele pastorale.

Foeni în 6 Noembrie 1883.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: **Paul Miulescu**, m. p. adm. protopresb.